

CITLIVÝ A REŠPEKTUJÚCI PRÍSTUP K OBETIAM TRESTNÝCH ČINOV Z NENÁVISTI

DRUHOTNÁ VIKTIMIZÁCIA

K druhotnej viktimizácii dochádza v dôsledku nevhodného zaobchádzania s obeťami zo strany tých, ktorí s nimi prichádzajú do kontaktu. Na to, aby sa zabránilo druhotnej viktimizácii obetí trestných činov z nenávisti, je nevyhnutné, aby si každý, kto s nimi prichádza do kontaktu, uvedomoval vlastné predsudky a chápal vplyv trestných činov z nenávisti na obeť a komunitu, ako aj zraniteľnosť obeť opakovanou viktimizáciou.

CITLIVÝ A REŠPEKTUJÚCI PRÍSTUP V PRAXI

Prvý kontakt policajta/ky s obeťou trestného činu z nenávisti je jedným z najdôležitejších a najkritickejších momentov v interakcii obeť s orgánmi trestného práva.

Záver, ktoré si obeť vyvodí z prvého stretnutia, môžu ovplyvniť jej vnímanie celého justičného systému a ochotu oznámiť svoj prípad, spolupracovať a podeliť sa o dôležité, niekedy aj intímne faktické údaje.

PREČO JE TO DÔLEŽITÉ PRE OBETE TRESTNÝCH ČINOV Z NENÁVISTI

Obete často nenahlasujú trestné činy z nenávisti napríklad z obáv, že ich príslušné orgány nebudú brať vážne alebo, že tieto orgány budú mať rovnaké predsudky ako páchatel. Preto musia predstavitelia trestnoprávneho systému prijať pozitívne opatrenia, ktorých výsledkom bude rešpektujúci a citlivý prístup k obeť trestných činov z nenávisti.

Všetci predstavitelia trestnoprávneho systému, ktorí pracujú s obeťami trestných činov z nenávisti, musia zabezpečiť, aby sa s obeťami zaobchádzalo s rešpektom a citlivo. Preto sa musia do budovania kultúry citlivého a úctivého zaobchádzania zapojiť všetky inštitúcie a aktéri.

Citlivé a rešpektujúce zaobchádzanie môže prispieť k zvýšeniu dôvery a celkovej pozitívnej skúsenosti obeť z práce orgánov činných v trestnom konaní a súdov, umožní jej podať čo najlepšie svedectvo a zabráni jej druhotnej viktimizácii v rámci procesu, ale aj mimo neho.

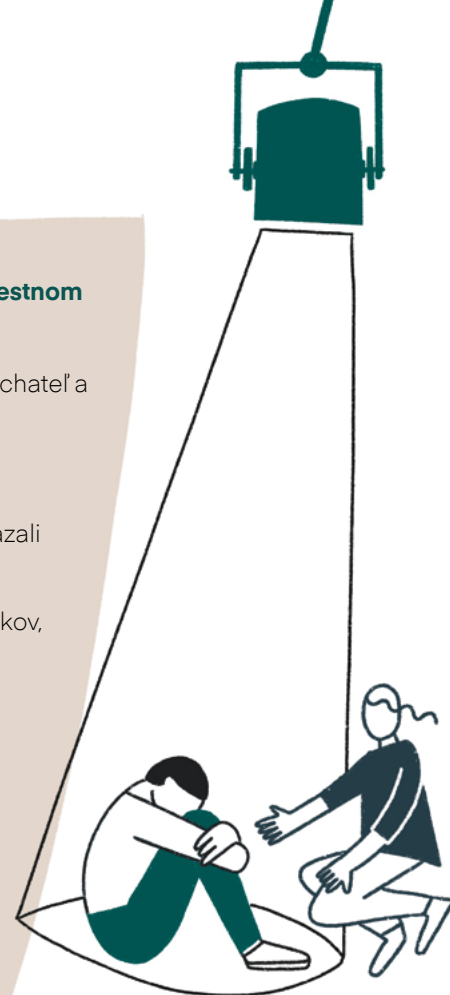

Pri riešení potenciálneho prípadu trestného činu z nenávisti by príslušníci orgánov činných v trestnom konaní mali vždy dodržiavať tieto zásady:

- ✓ Uvedomovať si chránené charakteristiky a to, ako sa viaceré z nich často prelínajú, s cieľom zabezpečiť riadnu identifikáciu obeť trestných činov z nenávisti.
- ✓ Pri riešení incidentov z nenávisti uplatňovať prístup zameraný na obeť.
- ✓ Rešpektovať vnímanie obeť, že sa stala terčom útoku páchatela motivovaného predsudkami.
- ✓ Predpokladať vyššiu potrebu ochrany na základe vnímania zo strany obeť.

Základy citlivého a rešpektujúceho prístupu orgánov činných v trestnom konaní pri prvom kontakte s obeťou trestného činu z nenávisti:

- ✓ Zabezpečte, aby sa obeť neocitla v tom istom priestore ako páchateľ a aby bola v bezpečí a v prostredí, kde bude mať súkromie.
- ✓ Informujte obeť o jej právach a o podpore, ktorú má ako obeť trestného činu z nenávisti k dispozícii.
- ✓ Začnite vyhodnocovať individuálne potreby obetí, aby ste dokázali identifikovať ich okamžité potreby z hľadiska bezpečnosti a ochrany, stanovte riziko ďalšej viktimizácie, zastrasovania alebo odvety a odkážte ich na adekvátne vyškolených odborníkov, ktorí im poskytnú podporu.
- ✓ Identifikujte komunikačné potreby obeť. Rešpektujte jej právo na tlmočníka, právnik a/alebo inú osobu, ktorú si obeť zvolí, aby bola prítomná počas jej výsluchu a vo všetkých fázach trestného konania.
- ✓ Získajte presný záznam výpovede obeť vrátane vnímaného motívu zaujatosti páchateľa. Povzbudte obeť, aby svoj príbeh porozprávala vlastnými slovami.
- ✓ Informujte obeť o možných ďalších krokoch v rámci vyšetrovania.

Na zmiernenie rizika druhej viktimizácie by sa mali prijať nasledujúce komunikačné postupy:

- ✓ Predstavitelia orgánov činných v trestnom konaní si musia vždy dávať pozor na tón hlasu, reč tela a jazyk, ktorý používajú, s ohľadom na to, ako ich môže vnímať obeť.
- ✓ Slová voľte vždy uvážlivo a nepoužívajte diskriminačný alebo urážlivý jazyk, nevhodné slangové označenia ani „vtipy“.
- ✓ Zdržte sa domniek o socioekonomickom postavení obeť, jej manželskom stave či trvalom pobyte a vyvarujte sa domniek o jej správaní na základe vnímanej možnej príslušnosti k náboženstvu, vierovyznaniu alebo kultúre.
- ✓ Opýtajte sa daného človeka, ako ho máte oslovovať – neoslovujte ho na základe svojho predpokladu o jeho rode –, používajte inkluzívny jazyk.
- ✓ S obeťou komunikujte spôsobom (jazykom), ktorý je pre ňu zrozumiteľný, a odpovedajte jej na všetky otázky.
- ✓ Využívajte techniky aktívneho počúvania a preukážte záujem o situáciu obeť, napríklad aj tým, že ju nebudete prerušovať a umožníte jej voľne rozprávať.

Ďalšie informácie nájdete v príručke EStAR: ***Model Guidance on Sensitive and Respectful Treatment of Hate Crime Victims in the Criminal Justice System*** a ***the Sensitive and the Respectful Treatment of Hate Crime Victims: Training Course for Criminal Justice Professionals***.

Projekt Enhancing Stakeholder Awareness and Resources for Hate Crime Victim Support (EStAR) je spolufinancovaný z programu Európskej únie Práva, rovnosť a občianstvo (2014 – 2020) a zo zdrojov vlády Nemeckej spolkovej republiky.

